

Co wiemy o Bałtyku? Zapraszamy do lektury!

Kolejne streszczenia zamieszczane będą na portalu społecznościowym www.ekoagora.pl. Dla osób zainteresowanych tym problemem - całość wykładu wraz z prezentacją znajduje się na stronie www.pke.gdansk.pl.

Jednocześnie zapraszamy do pełnego udziału w szkoleniu, uwieńczeniem którego będzie certyfikat sygnowany przez organizacje europejskie European Environmental Bureau i Coalition Clean Baltic oraz Uniwersytet Gdański.

Zgłoszenia proszę nadsyłać na adres pke.gdansk@gmail.com

Bałtyk – zmienne morze i jego kłopoty.

Morze Bałtyckie stanowi blisko 10 % powierzchni Polski. Rejon 12 mil morskich od linii brzegowej określany jest jako Polskie Obszary Morskie - to ważna część naszego dziedzictwa narodowego. Bałtyk jest morzem zmiennym; dawniej kształtowany był głównie przez zjawiska naturalne, dzisiaj zmienia się pod wpływem działań człowieka. Podobnie jak w innych rejonach świata, szybki rozwój cywilizacyjny nie pozostał dla niego obojętny.

Jeszcze do niedawna Bałtyk był w stanie krytycznym. W latach 70 dwudziestego wieku, stan zanieczyszczenia i degradacji środowiska morskiego w Polsce i innych krajach bałtyckich osiągnął bardzo wysoki poziom. Brakowało skutecznych regulacji prawnych dotyczących ochrony środowiska.

Wraz z upływem lat, sytuacja ta zaczęła się zmieniać i stan Bałtyku, w szczególności polskiej strefy, bardzo się poprawił, ale nadal do najistotniejszych kłopotów Bałtyku należą **zanieczyszczenia**. Są to: **substancje organiczne** z chemii przemysłowej, kumulujące się w organizmach żywych - często rakotwórcze; **zanieczyszczenia farmaceutyczne**, takie jak antybiotyki, pochodzące głównie z produkcji rolniczej i wywołujące zaburzenia hormonalne u organizmów morskich, ich niezdolność do rozmnażania się; **plastik** - jego różne formy, a w szczególności jego najdrobniejsze cząsteczki, tzw. **mikroplastiki** znajdują się wszędzie; na dnie morza, w toni wodnej oraz i na plażach. Plastik stanowi zagrożenie dla organizmów morskich, które zaczynają na nim żerować.

Dawniej stałym problemem polskiego Bałtyku były **zakazy kąpieli** związane z zanieczyszczeniem przez bakterie pochodzące z miejskich ścieków. Obecnie, w wyniku rozbudowy i unowocześnienia oczyszczalni ścieków problem skażenia bakteryjnego jest rzadki i związany głównie ze splukiwaniem nieczystości z ulic przez ulewne deszcze lub przez nielegalne odprowadzanie ścieków i szamba. Dużo częstszym problemem stały się natomiast **zakwity sinic**, czyli masowe pojawianie się na powierzchni wody mikroskopijnych organizmów.

Z dopływem soli biogennych (fosforu, a w tym przypadku także azotu) związany jest również kolejny problem Bałtyku – **eutrofizacja**. Eutrofizacja to przeżyźnienie wynikające z nadmiaru nawozów w wodzie, będące skutkiem masowego używania nawozów w rolnictwie oraz nieumiejętnie prowadzonej regulacji rzek i potoków. Pozornie nieszkodliwe, przeżyźnienie jest poważnym problemem dla zbiornika wodnego, gdyż w jego wyniku stopniowo dochodzi do zaniku tlenu w wodzie - zjawiska **hypoksji**. Bez tlenu nie może żyć większość organizmów, a ponadto na skutek jego braku wytwarza się toksyczny siarkowodór. W efekcie dochodzi do powstawania warunków niekorzystnych do życia i zamierania wielu organizmów.

Bardzo istotnym problemem Bałtyku jest **broń chemiczna** zatopiona dnie podczas I i II wojny światowej. Na dnie Morza Bałtyckiego zatopione zostało tysiące ton amunicji i bojowych środków trujących, które przy bezpośrednim kontakcie stanowią niebezpieczeństwo dla człowieka. Usunięcie broni chemicznej z dnia przekracza aktualnie możliwości państw bałtyckich. Na dzień dzisiejszy, obszary zatopienia są pod stałą kontrolą oraz wyłączone z użytku dla połowów ryb.

Ze względu na niskie zasolenie i krótka historia ewolucyjna, Bałtyk jest morzem o bardzo niskiej **różnorodności biologicznej**. W skali Polski, największe zróżnicowanie życia biologicznego występuje w Zatoce Puckiej, która na przestrzeni dekad stała się jednak jednocześnie najbardziej zmienionym i zniszczonym obszarem naszego wybrzeża. Stopniowo zwraca się ten fakt uwagę oraz dąży do odnowy stanu przyrodniczego zatoki.

Podsumowując, Morze Bałtyckie, po wcześniejszym kryzysie powoli się odradza, jednak wciąż istnieją istotne dla niego zagrożenia. Przede wszystkim w naszych rękach leży w jakim kierunku pójdą zmiany czekające nasze morze w ciągu najbliższych dekad.

Streszczenie wykładu

prof. dr hab. Jana Marcina Węśławskiego

Opracowała Irmina Plichta